

Stortingets utdannings- og forskningskomite
Att.: Saksordfører Jan Tore Sanner

Asker, 29. april 2023

KOMMENTARER TIL PROP. 57 L (2022 – 2023) • OPPLÆRINGSLOVEN

Vennligst noter følgende kommentarer til ny opplæringslov:

DEN EUROPEISKE MENNESKERETTSSKONVENSJON første tilleggsprotokoll, Art. 2 fastslår at

Ingen skal bli nektet retten til utdanning. Funksjoner staten påtar seg i utdanning og undervisning, skal den utøve med respekt for foreldres rett til å sikre slik utdanning og undervisning i samsvar med deres egen religiøse og filosofiske overbevisning.

I dag er denne formuleringen er tatt direkte inn i opplæringsloven § 2-3 a). Departementet vil ikke videreføre henvisningen til EMK i ny lov fordi dette hevdes å følge av formålsparagrafen.

Departementet har ikke et gjennomgående prinsipp for når ordlyd tas inn i loven, og når ordlyd vurderes unødvendig fordi intensjonen følger av andre bestemmelser, jf. presiseringen som foreslås om forbud mot forkynning. Det må derfor legges til grunn at politiske vurderinger og prioriteringer er avgjørende for hva som tas inn i lovens ordlyd og hva som ikke tas inn.

KJØNSSIDENTITET som begrep er ikke tatt inn i den foreslåtte lovteksten, men er nevnt i utredningen. Begrepet har ingen entydig avklaring og definisjon. I kontekst «*kjønnsroller*» kan begrepet forstås som hvordan individet oppfatter seg selv i forhold til stereotypiske kjønnsroller for mann og kvinne. I en slik kontekst kan *kjønnsidentitet* gi meningsfull utfordring til fastlåste kjønnsroller.

Kjønnsidentitet tillegges i dag også en annen og mer inngripende betydning, der manglende samsvar med stereotypiske kjønnsroller er uttrykk for å være «*født i feil kropp*».

Stereotypiske forestillinger om hva som er mannlig og kvinnelig, gutt og jente, maskulinitet og feminitet, tematiserer hvorvidt elever som beveger seg utenfor stereotypiene egentlig har et annet kjønn enn det som defineres av kroppen. Dette kan ikke avvises som medvirkende årsak til at et økende antall barn utvikler kjønnsinkongruens og ønske om helsetjenester for å behandle og endre kroppen.

Den siste tiden har det vært enkelte tegn til forsvarlig reaksjon fra helsemyndigheter med ansvar for tilsyn og kontroll. Helsetilsynet, UKOM og Folkehelseinstituttet har levert vedtak, rapport og bidrag som bør korrigerer at skolene bli arena for de mest ytterliggående stemmene i debatten om kjønn.

FORBUD MOT FORKYNNING: Det foreslåtte forbudet begrenser begrepet «*forkynning*» til religiøs forkynning. Forkynnende budskap og opplæring kan også ha et politisk, ideologisk, filosofisk, verdimesig eller påstått vitenskapelig innhold, uten at det åpnes for kritisk refleksjon og debatt.

Det vises til tidligere dom i menneskerettsdomstolen, som riktignok ikke ga klager medhold, men hvor domstolens kommentarer er vesentlig for dette poenget. se Helge Olav Bugges artikkel om folkerettslige bestemmelser for grunnskolen, side 443 og 445 i vedlagte utgivelse:

Undervisningspensumet må formidles på en objektiv, kritisk sondrende og pluralistisk måte. Det er forbudt for staten å forfølge en indoktrinerende målsetning som kan sies å ikke respekterer foreldrenes religiøse og filosofiske overbevisning.

ANSVARET FOR UNDERVISNINGEN må presiseres i opplæringsloven.

Verdialliansens tiltak det siste året har avdekket uklarhet om hva som er kommunens ansvar som skoleeier, hva som er rektors ansvar ved den enkelte skolen, og hva som er lærerens ansvar.

Det vises til vedlagte anmodning til Statsforvalteren i Oslo og Viken om tilsyn med Oslo kommune som skoleeier. Det vises også til vedlagte brev til Bærum kommune. Våre henvendelser dokumenterer etter vår vurdering systematiske, institusjonaliserte og vedtatte brudd på dagens opplæringslov.

Kommuner og skoler gir interesseorganisasjoner med politisk endringsagenda tilgang til, og ansvar for, opplæring. Stadig flere skoler sertifiseres etter retningslinjer gitt av utenforstående. Det utarbeides og vedtas handlingsplaner med tiltak som griper direkte inn i undervisningen og skolemiljøet. Selv om dette er forhold som reguleres av opplæringsloven, gis utenforstående mandat til å godkjenne planen.

FAGET KRISTENDOM, RELIGION, LIVSSYN OG ETIKK: Faget er i dag regulert i § 2-4. Departementet foreslår «å ikke regulere KRLE-faget direkte i lova» fordi formålsparagrafen er tilstrekkelig med sin henvisning til «*grunnleggjande verdier i kristen og humanistisk arv og tradisjon.*» Vi mener at faget fortsatt bør reguleres direkte i loven, som er nødvendig tydeliggjøring av formålet.

FRITAK VS KOMPETANSEMÅL: Departementet vil at loven skal presisere at elevene ikke kan kreve fritak fra kompetansemålene i læreplanene i fag. Fritak gjelder aktiviteter, ikke kompetansemålene.

Begrepet «*kompetanse*» er definert som følger i dagens læreplanverk, ref. overordnet del pkt. 2.2):

Kompetanse er å kunne tilegne seg og anvende kunnskaper og ferdigheter til å mestre utfordringer og løse oppgaver i kjente og ukjente sammenhenger og situasjoner. Kompetanse innebærer forståelse og evne til refleksjon og kritisk tenkning.

Prinsipielt bør kompetansemålene inngå i den obligatoriske undervisningen uten anledning til fritak. Problemet som ikke adresseres er imidlertid den tiltagende politiseringen i norsk grunnskole og videregående skole, særlig av tema kjønn, familie, språk, identitet, seksualitet og reproduksjon. Når disse temaene er oppe i undervisningen synes definisjonen av kompetanse å være lagt til side.

Utenforstående grupper gis mandat til å definere og formulere undervisningen og kompetansemålene. Kontroversielle påstander, presentert som kompetansemål, er i realiteten et nytt språk, nye begreper og neologismer, direkte kopiert fra politiske programmer og gruppers språk og endringsagenda.

En 6 klasse i en kommune i Viken fylke hadde disse kompetansemålene i ukelekse, mars 2022:

- *Jeg vet at begrepet cis-person er en som har det kjønnet legene trodde ved fødselen*
- *Jeg vet at begrepet ikke-binær er en som verken er mann eller kvinne*
- *Jeg vet at en transperson er en som har et annet kjønn enn det legene trodde ved fødselen*

Kommentar: 1) Legene tror ikke noe om barnets kjønn ved fødsel. Kjønn er en opplysning som skal fremgå av det lovpålagte offentlige dokumentet «*fødselsattest*». 2) Begrepet «*CIS-person*» er en neologisme, konstruert med formål å skille kjønnsidentitet og kroppens kjønn, med derav behov for begreper for når identitet og kjønn er sammenfallende og når det ikke er det. 3) Ingen kan være verken mann eller kvinne. Selv med lov om endring av juridisk kjønn har Norge kun to kjønnskategorier.

Slike påståtte kompetansemål er riktignok ikke hentet fra læreplanverket, men skolene anvender læremidler som formulerer dette med påstått forankring i læreplanverket.

Når slike påstander presenteres som kompetansemål så mister skolen legitimitet. Dersom skolen likevel krever å formulere slike kompetansemål, så gir det ikke mening å kreve at kompetansemålene er obligatorisk læring uten fritaksmulighet. Foreldre, elever og ansatte vil uansett avise og korrigere påstandene, og eventuelt holde elevene borte for å unngå eksponering og risiko for kroppspress.

Skolene og den enkelte lærer må derfor gis klare kriterier for hva som etablerer kunnskap, hva som definerer opplæringslovens grunnverdier som f.eks. kritisk refleksjon, og hvilke kriterier som må være tilstede for å kunne formulere kompetansemål. Dersom obligatoriske kompetansemål ikke stemmer med virkeligheten, reell kunnskap, og heller ikke åpner for grunnverdier som kritisk refleksjon, vil skolen og skolens lovregulerte rammebetingelser i lov, forskrift og læreplaner miste legitimitet.

En grunnleggende utfordring er å få kommunale skoleeiere og den enkelte skole med rektor og pedagogisk personale, til å forstå at læreplanverket definerer skolens undervisning og opplæringsmål, ikke utenforstående interessegrupper og deres ambisjon om samfunnsendring gjennom skolene.

Dette bør Stortinget ta på alvor dersom den nye opplæringsloven skal sikre legitimitet og trygghet for elever og foreldre i grunnskolen og videregående skole.

OPPSUMMERING

1. ***Den nye opplæringsloven må videreføre dagens lovtekst som presiserer respekt for «elevene og foreldrenes filosofiske og religiøse overbevisning», jf. EMK, første tilleggsprotokoll art. 2.***
2. ***Kompetansemål inngår i obligatorisk undervisning, og bør som grunnprinsipp ikke åpne for fritak. Dette prinsippet fordrer bedre definisjon og kriterier for å fastsette kompetansemål:***
 - ***Kompetansemålene må ikke kunne misforstås som hjemmel for ideen om at kjønn er et subjektivt valg, med tilhørende kroppspress for å endre kroppen. Skolen må være en trygg arena uten risiko for å påføre elevene kjønnsinkongruens og kroppspress.***
 - ***Vitenskapelig tenkemåte, demokrati, rettssikkerhet og menneskerettigheter, forutsetter at skolen respekterer og formidler kunnskap om at kjønn er grunnlag og forutsetning for reproduksjon, og at de objektive kjønnskategoriene mann og kvinne følger av dette.***
3. ***Det er unødvendig å lovregulere et eksplisitt forbud mot forkynning. Dersom slik forbud likevel vedtas, må det ikke få anvendelse som • forbyr kristne skolelag, • ikke respekterer elever, foreldre og ansatte med kristen tro, identitet og tilhørighet, • ikke medføre forbud mot avholdelse og frivillig deltagelse i skolegudstjenester.***
4. ***Dersom forbud mot forkynning vedtas, så må det fremgå at forkynning også kan handle om politisk, ideologisk, filosofisk, verdimessig og påstått vitenskapelig innhold, som er normerende, påstående og definerende, uten åpenhet for elevenes kritiske refleksjon.***
5. ***Ny opplæringslov med forskrift må presisere alle ansvarsforhold:***
 - ***Skoleeiers ansvar omfatter også eksterne aktørers bidrag i opplæringen. Skoler kan ikke delta i sertifiseringsprogrammer som gir utenforstående mandat til å godkjenne forhold som reguleres av opplæringsloven med tilhørende forskrift og læreplanverk.***
6. ***KRLE-faget må fortsatt reguleres direkte i loven med paragraf tilsvarende dagens § 2-4.***

VEDLEGG:

1. [EMK FØRSTE PROTOKOLL ART. 2](#)
2. [HELSETILSYNETS VEDTAK I TILSYNSSAK](#)
3. [RAPPORT FRA UKOM VEDR PASIENTSIKKERHET KJØNNSKONGRUENS](#)
4. [FOLKEHELSEINSTITUTTET: HØRING TIL NASJONAL RETNINGSLINJE KJØNNSKONGRUENS](#)
5. [HELGE OLAV BUGGE: FOLKERETTLIGE BESTEMMELSER FOR GRUNNSKOLEN, SIDE 443 OG 445](#)
6. [VERDIALLIANSEN: ANMODNING TIL STATSFORVALTEREN OM TILSYN MED OSLO KOMMUNE](#)
7. [VERDIALLIANSEN: BREV TIL BÆRUM KOMMUNE VEDR REGNBUESERTIFISERING AV SKOLENE](#)
8. [VERDIALLIANSEN: BREV TIL UTDANNINGSDIREKTORATET VEDR FRITAK OG VEILEDER](#)

Med vennlig hilsen
VERDIALLIANSEN

Jan Harsem, daglig leder

Verdialliansen - Nettverk for kristne verdier og menneskerettigheter – skal fremme og forsvare kristne verdier i samfunnet. Verdialliansen skal også fremme og forsvare kristen tro, identitet og verdigrunnlag som legitimt og beskyttet av menneskerettighetenes diskrimineringsvern.

VERDIALLIANSEN

[nettverk for menneskerettigheter og kristne verdier](#)

ORG.NR.: 913 714 547

POST: Postboks 23 • 1371 Asker • Norge

WEB: www.verdialliansen.no / **FACEBOOK:** <https://www.facebook.com/verdialliansen>

EPOST: post@verdialliansen.no / **TLF.:** 95 77 11 99